Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Lausuntopyyntö 20.9.2023

Valtioneuvoston kirjelmä (U 45/2023) eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kasvien lisäysaineiston tuotannosta ja markkinoinnista

Siemenkauppiaitten yhdistys ry kiittää mahdollisuudesta antaa oheinen lausunto. Aiheena oleva asetusehdotus vastaa yhdistyksen näkemystä suurelta osin, mutta tahdomme kiinnittää huomiota jäljempänä kuvattuihin ehdotuksen kohtiin.

Näemme hyvänä asiana sen, että ehdotus on pääosin säilyttämässä nykyisen siemenlainsäädännön tukipilarit, jotka liittyvät lajikkeiden rekisteröintiin ja lisäysaineiston erien sertifiointiin. Kannatettavina nähdään myös tavoitteet hallinnollisen taakan keventämisestä, sekä lainsäädännön yksinkertaistamisesta ja sen toimeenpanon yhtenäistämisestä jäsenmaiden kesken.

Kasvinjalostukseen liittyvä tekninen kehitys on tärkeä ottaa osaksi keinovalikoimaa, kun tarkoituksena on vastata esimerkiksi kuluttajien ja teollisuuden kysyntään tai ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin.

Lisäysaineiston vaihto viljelijöiden kesken

Ehdotuksessa tuodaan esille mahdollisuus lisäysaineiston vaihtoon luontoissuorituksina viljelijöiden kesken, mikä on kiellettyä nykyisen lainsäädännön puitteissa. Lisäysaineiston vaihtaminen on pidettävä ammattimaisen maataloustoiminnan ulkopuolella, mikäli tahdotaan pitää kiinni Suomeen sopeutuneiden ja entistä parempien lajikkeiden jalostuksesta.

Suomessa kasvinjalostajan pääasialliset tulonlähteet muodostuvat rojaltitulosta ja lajikkeen käyttöoikeusmaksusta (TOS-maksu). Jalostaja saa rojaltitulon siemenliikkeiltä, jotka hoitavat lajikkeen sertifioidun siemenen tuotantoa ja myyntiä maatalousyrittäjille. Lajikkeen käyttöoikeusmaksun jalostaja saa maatalousyrittäjältä, joka viljelee tilalla tuottamaansa lajikkeen lisäysaineistoa.

Lisäysaineiston vaihdon salliminen vaikuttaisi suoraan jalostajien edellytyksiin kehittää entistä parempia lajikkeita, sillä se veisi pohjaa jalostajien nykymuotoiselta tulonmuodostukselta. Varmentamattoman lisäysaineiston käyttö myös lisää erilaisten rikkakasvien ja kasvitautien esiintymisriskiä.

Viranomaistehtävien siirtyminen yrityksille

Yrityksillä tulee olemaan aiempaa enemmän mahdollisuuksia suorittaa siemensertifioinnin osia ja viljelyarvokokeita viranomaisen valvonnassa. Vastuun siirtäminen viranomaisilta yrityksille on esitetty vaihtoehtona, johon yritys voi halutessaan tarttua. Tämä ajatus tulisi säilyttää myös asetuksen toimeenpanossa, jotta yrityksillä säilyy aito valinnan mahdollisuus asiassa. Yrityksen mahdollinen roolin muuttuminen siemensertifiointiin sekä viljelyarvokokeisiin liittyvissä prosesseissa tulee huomioida näiden palveluiden hinnoittelussa.

Kustannusten nousu

Asetusehdotuksen toimeenpanon oletetaan aiheuttavan viranomaisen kustannusten nousua tietojärjestelmien, raportoinnin ja valvonnan muuttumisen vuoksi. Uutena asiana ehdotetaan myös lajikkeiden kestävyysnäkökulman tutkimista, mikä voi aiheuttaa entistä kalliimmat koejärjestelyt ilman että kokeista saadaan merkittävää lisätietoa. Kustannuksia ei tulisi kohtuuttomalla tavalla vyöryttää alan toimijoille, sillä ehdotuksen tavoitteena on kuitenkin ”tukea sektorin innovaatioita ja kilpailukykyä”.

Siemenkauppiaitten yhdistys ry

Andreas Heikkilä
asiamies